

Verklaring beleggingsbeginselen kring Bavaria

Versie: Definitief

Datum: 2025

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Inleiding	3
1.2	Beleggingsdoel	3
1.3	Versie	3
2.	Organisatie	4
2.1	Het belang van de deelnemers staat voorop	4
2.2	Het bestuur is verantwoordelijk	4
2.3	Beleggingscommissie adviseert het bestuur	4
2.4	Uitbesteding aan fiduciair vermogensbeheerder	4
2.5	Deskundigheid blijvend op peil houden	4
3.	Beleggingsbeleid van de Kring	5
3.1	Toezicht door DNB	5
3.2	Beleggingsbeginselen	5
3.3	Vaststellen beleggingsbeleid	6
3.4	Beleggingsrichtlijnen	6
3.5	Jaarlijkse update: optimalisatie beleggingsbeleid	7
4.	Risicobeheersing	8
5.	Verantwoord beleggen	9

1. Inleiding

1.1 Inleiding

Voor u ligt de 'Verklaring inzake de beleggingsbeginselen' (hierna: 'de verklaring'). Hierin vindt u hoe wij beleggingsrisico's meten en beheersen. U ziet ook waarin wij beleggen, gegeven de pensioenverplichtingen. Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds (hierna: 'het pensioenfonds') heeft verschillende kringen. Deze verklaring is voor de "collectiviteitkring Bavaria" (hierna: DB-kring Bavaria). In de DB-kring Bavaria wordt het risico geëgaliseerd over verschillende jaren en generaties. Afhankelijk van de afspraken in de pensioenregeling kunnen er voorzieningen zijn bij overlijden of arbeidsongeschiktheid. Dit leest u in uw pensioenregeling.

1.2 Beleggingsdoel

Als beleggingsdoel heeft de DB-kring: een zo hoog mogelijke opbrengst per ingelegde euro. Daarmee streeft de DB-kring naar zoveel mogelijk inkomen voor later. Voorwaarde is dat uw premie op verantwoorde en solide wijze wordt belegd.

1.3 Versie

De verklaring is door het bestuur van het pensioenfonds opgesteld in september 2025. De verklaring wordt regelmatig herzien. Dat doet het bestuur tenminste eens in de drie jaar of bij eerdere grote wijzigingen in het beleggingsbeleid.

2. Organisatie

2.1 Het belang van de deelnemers staat voorop

Het pensioenfonds is een zelfstandige rechtspersoon met een eigen bestuur. Het pensioenfonds bestaat uit meerdere kringen met ieder een eigen vermogensrechtelijke structuur. Het bestuur beschermt de belangen van de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en hun nabestaanden binnen de kringen van het pensioenfonds. Het pensioenfonds heeft als doel het treffen van voorzieningen voor de oude dag, arbeidsongeschiktheid en overlijden. Het pensioenfonds belegt en beheert het pensioenvermogen in het belang van de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden.

2.2 Het bestuur is verantwoordelijk

Het bestuur van het pensioenfonds bestaat uit vier bestuursleden. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor alle activiteiten, inclusief het beleggingsbeleid. Het bestuur stelt vast hoe in de DB-kring belegd wordt en houdt toezicht op de uitvoering ervan.

2.3 Beleggingscommissie adviseert het bestuur

Het bestuur heeft een beleggingsadviescommissie aangesteld. Deze commissie bestaat ten minste uit twee bestuursleden en één extern lid. De beleggingscommissie adviseert het bestuur hoe het kringvermogen het beste kan worden belegd en hoe met de risico's moet worden omgegaan. Een belangrijke bron van informatie voor de commissie is de inbreng van de fiduciaire beheerder. Het bestuur heeft zelf ook periodiek direct contact met de fiduciair beheerder. Op basis van de adviezen van de commissie en de fiduciair beheerder stelt het bestuur jaarlijks formeel het beleggingsbeleid vast in een jaarplan.

2.4 Uitbesteding aan fiduciair vermogensbeheerder

De fiduciair vermogensbeheerder adviseert de beleggingscommissie en het bestuur over het inrichten van de beleggingsportefeuille en het voeren van het vermogensbeheer. Onder verantwoordelijkheid van het bestuur verzorgt de vermogensbeheerder:

- (advies over) selectie en monitoring van operationele vermogensbeheerders;
- rapportage van risico's en performance van de verschillende onderliggende beleggingsportefeuilles;
- risicomanagement van de DB-kring;
- bewaken van restricties en het naleven van het mandaat van de DB-kring en onderliggende - beleggingsportefeuilles.

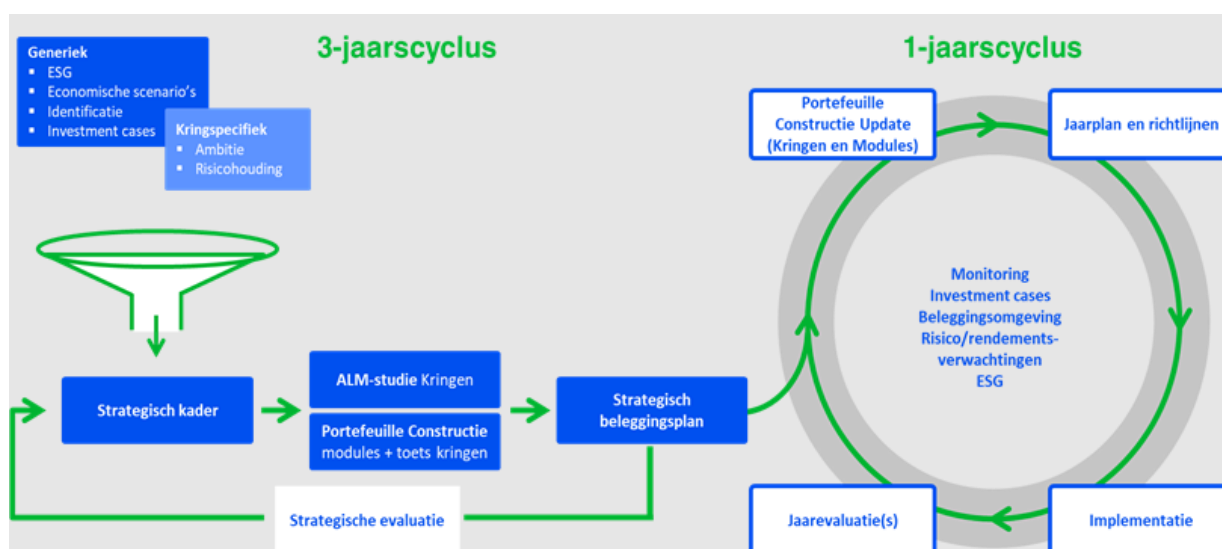
2.5 Deskundigheid blijvend op peil houden

Het bestuur zorgt ervoor dat het in alle fasen van het beleggingsproces beschikt over de deskundigheid die nodig is om een optimaal beleggingsresultaat te behalen, een correct beheer van de beleggingen te doen en voor een goede beheersing van de aan de beleggingen verbonden risico's. Daarnaast zorgt het bestuur ervoor dat de personen die belast zijn met het beleggingsbeleid geen tegenstrijdige belangen hebben en dat er geen sprake kan zijn van belangenverstrengeling.

3. Beleggingsbeleid van de Kring

De DB-kring ontvangt pensioenpremies waarmee in de toekomst pensioenen voor deelnemers kunnen worden gekocht. Om op de lange termijn voldoende middelen te hebben, belegt de DB-kring de premies in aandelen, obligaties en andere beleggingsvormen waarover rendement wordt behaald.

Centraal Beheer APF volgt het beleggingsproces in onderstaande figuur. Op grond van de doelstelling van het pensioenfonds, de kring en de beleggingsuitgangspunten wordt een ALM-studie uitgevoerd. De resultaten hiervan worden vervolgens in de portefeuilleconstructie uitgewerkt en vertaald naar een beleggingsbeleid van de kring. Dit alles wordt vastgelegd in het beleggingsplan dat vervolgens vertaald wordt in beleggingsrichtlijnen voor de fiduciair manager. De fiduciair manager legt de afspraken vast in mandaatrichtlijnen richting onderliggende beheerders. De beleggingsrichtlijnen dienen ter borging van het beleid van het bestuur van Centraal Beheer APF.

Beleggingsproces Centraal Beheer APF

Door de beleggingsportefeuille in te richten aan de hand van de modules, biedt de DB-kring een verantwoorde en efficiënte invulling van de portefeuille.

3.1 Toezicht door DNB

De toezichthouder van de pensioenfonds, De Nederlandsche Bank (DNB), houdt toezicht op het strategische beleggingsbeleid en de inrichting van het risicomanagementbeleid van het pensioenfonds.

De belangrijkste risico's van de DB-kring zijn renterisico, valutarisico en het marktrisico van aandelen en onroerend goed. De DB-kring richt zich daarom ook voornamelijk op het beheersen van deze risico's. De risicorapportages van de vermogensbeheerder zijn er dan ook speciaal op gericht om het bestuur inzicht te geven in deze risicobronnen.

3.2 Beleggingsbeginselen

Bij het bepalen van het beleggingsbeleid hanteert de DB-kring beleggingsbeginselen, ook wel investment beliefs genoemd. Deze vormen de algemene overtuiging van het bestuur ten aanzien van beleggen en de houding ten aanzien van de risico's in de DB-kring. De beleggingsbeginselen gebruikt de DB-kring als uitgangspunt ten aanzien van de verdere uitwerking van het beleggingsbeleid.

De DB-kring heeft de volgende beleggingsbeginselen:

1. **Doelstellingen, beleidsuitgangspunten, waaronder de kring specifieke risicohouding van deelnemers en pensioenverplichtingen/ambitie zijn leidend voor de samenstelling van de beleggingsportefeuilles.** Wij richten de beleggingsportefeuilles van de kringen zodanig in dat de rendements-/risico profielen op lange termijn zo goed mogelijk aansluiten bij de doelstellingen van deelnemersgroepen en beleidsuitgangspunten. Korte termijn afwijkingen hiertussen zijn binnen van tevoren aangegeven grenzen toelaatbaar.
2. **Het beheer van de beleggingen richt zich op lange(re) termijn ontwikkelingen en niet op market-timing.** Op lange termijn volgen de marktprijzen van beleggingen de ontwikkeling van de bijbehorende onderliggende reële markten. Bij het inrichten van de beleggingsportefeuille(s) is het derhalve van groot belang een visie te hebben op de lange termijn ontwikkelingen. Voor de middellange termijn (MLT 3-5 jaar) biedt het strategisch beleid ruimte voor (bij)sturing vanuit risico-en/of rendementsoverwegingen en gemotiveerd vanuit onze lange termijn visie.
3. **Het nemen van beleggingsrisico's wordt op lange termijn beloond door een hoger (verwacht) rendement in vergelijking met risicovrije beleggingen.** Wij streven daarbij naar een goede diversificatie of spreiding over de verschillende beleggingscategorieën/producten en stijlen, dit is de meest eenvoudige manier om te komen tot een meer evenwichtige portefeuille in termen van rendement en risico. Wij vinden het belangrijk de portefeuille zodanig te construeren dat deze robuust is in verschillende (risico) scenario's.
4. **Wij maken per beleggingscategorie de afweging voor de meest geschikte beheervorm.** Hierbij hanteren wij het uitgangspunt om eerst te kijken naar passieve beleggingsmogelijkheden. Wij komen tot een passende beheervorm na een goede motivatie en onderbouwing. Belangrijke criteria daarbij zijn specifieke benchmark mogelijkheden, een onzeker rendement versus zekere kosten en een *positief saldo van hoger verwacht rendement versus kosten*. De risk appetite van een specifieke kring biedt ruimte om te komen tot aanvullende kring specifieke afwegingen.
5. **Maatschappelijk verantwoord beleggen loont.** Wij integreren maatschappelijk verantwoord beleggen in onze portefeuilles omdat duurzame beleggingen hand in hand kunnen gaan met het behalen van gestelde rendementsdoelstellingen en tegelijkertijd bij kunnen dragen aan maatschappelijke doelstellingen. We houden hierbij rekening met deelnemersvoorkeuren.
6. **Wij streven naar operationele efficiëntie in ons beleggingsproces.** Wij beleggen zo kostenefficiënt mogelijk omdat we ons bewust zijn dat kosten zwaar drukken op het pensioenresultaat. Wanneer hier naar verwachting een voldoende hoger rendement tegenover staat kunnen hogere kosten verantwoord zijn.
7. **De inflatie, rente, en valutarisico's worden integraal beoordeeld in de context van de portefeuille, rekening houdend met deelnemersgroepen.**
8. **Gegeven ons governance budget hebben wij voorkeur voor beheersbare niet complexe beleggingen die wij begrijpen.** Wij kiezen alleen voor opname van complexe beleggingen indien deze het risico rendementsprofiel van de portefeuille naar verwachting sterk verbeteren of bijdragen aan MVB-doelstellingen.
9. **We gebruiken derivaten voor zover dit helpt de portefeuille efficiënt te kunnen sturen en risico's te kunnen beheersen.**

3.3 Vaststellen beleggingsbeleid

Het bestuur bepaalt het beleggingsbeleid aan de hand van een periodieke ALM-studie. De uitkomsten van deze ALM-portefeuille worden door middel van een portefeuilleconstructie geoptimaliseerd ten aanzien van risico's en rendement. Het bestuur stelt het strategische beleggingsbeleid voor een langere periode vast, in beginsel voor een periode van maximaal drie jaar. Bij grote wijzigingen, in marktomstandigheden of de situatie van de DB-kring, kan het bestuur het beleid ook tussentijds aanpassen.

3.4 Beleggingsrichtlijnen

De beleggingsportefeuille van de DB-kring wordt vormgegeven via meerdere modules. Hierbij is onderzocht hoe het vermogen binnen een module het beste over de verschillende beleggingscategorieën en regio's verdeeld kan worden.

De belangrijkste vragen die daarbij beantwoord moeten worden zijn:

- Hoe wordt het vermogen strategisch over de verschillende beleggingscategorieën verdeeld (de strategische portefeuille van de module)?

- Wat zijn de risico's van de beleggingscategorieën en zijn deze acceptabel?
- Hoe worden de beleggingen geografisch gespreid?
- Hoe luiden de benchmarks van de verschillende marktportefeuilles en – waar relevant – de daarbij behorende rentegevoeligheid?
- Welke vermogenscategorieën en type financiële instrumenten zijn acceptabel?

Op basis van de antwoorden op deze vragen worden de strategische portefeuille en beleggingsrichtlijnen opgesteld. Deze vormen de opdracht van het bestuur aan de vermogensbeheerder hoe deze het beleggingsbeleid dient uit te voeren.

Voor de DB-kring Bavaria ziet de strategische portefeuille er als volgt uit.

Strategische Portefeuille	Kring Bavaria	Bandbreedte (+/-)
Modules		
Rendement		
Module Robuust Rendement	30,2%	5,0%
Rente & Matching		
Module Rente & Overlay Fondsen	69,5%	10,0%
Inflatie		
Module Inflatie	0,3%	0,0%
Totaal	100%	
Renteafdekking	65% (markt)	

3.5 Jaarlijkse update: optimalisatie beleggingsbeleid

Ieder jaar stelt het bestuur een beleggingsplan op waarin is beschreven hoe het beleggingsbeleid er het komende jaar uitziet. Het plan bestaat uit een normportefeuille en richtlijnen met bandbreedtes rondom deze normportefeuille. Daarbij houdt het bestuur rekening met actuele marktomstandigheden, marktverwachtingen of veranderingen in de situatie van het fonds. Treden er gedurende het jaar aanzienlijke veranderingen op in de situatie van de DB-kring of de markt, dan kan het bestuur besluiten om tussentijds een nieuwe optimalisatie-studie uit te voeren voor de beleggingsportefeuille van de kring. Dit kan leiden tot een wijziging van het beleggingsplan tijdens het jaar.

4. Risicobeheersing

Een belangrijk onderdeel van het beleggingsbeleid is het beheersen van beleggingsrisico's. Het bestuur onderscheidt de volgende risico's voor de DB-kring.

Renterisico: het risico dat een rentebeweging de financiële situatie van de DB-kring negatief beïnvloedt. Dit risico bestaat doordat beleggingen en verplichtingen niet in dezelfde mate gevoelig zijn voor rentebewegingen. Het renterisico neemt af naarmate de rentegevoeligheid van de beleggingen meer overeenkomt met de rentegevoeligheid van de verplichtingen. Het renterisico op verplichtingen ('rentegevoeligheid van het in te kopen inkomen) in de DB-kring wordt (gedeeltelijk) afgedekt door financiële instrumenten.

Marktrisico: dit is voornamelijk het koersrisico bij de beleggingen in de verschillende onroerend goed- en aandelenmarkten. Door dit risico te lopen wordt een extra rendement gehaald dat de DB-kring gebruikt om aan zijn doelstellingen te voldoen. Dit risico wordt beheerst doordat in de uitvoering wordt gezorgd voor een goede selectie van aandelen en spreiding over regio's en sectoren. Met het risico dat uiteindelijk overblijft wordt rekening gehouden in de ALM-studie.

Inflatierisico: het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Dit risico wordt beheerst door beleggingen te kiezen waarvan verwacht wordt dat die in waarde stijgen als er meer inflatie is.

Tegenpartij-/kredietrisico: het risico dat de tegenpartij niet (meer) aan zijn verplichtingen kan voldoen. Om dit risico te beheersen beleggen wij het grootste deel van de beleggingsportefeuille in effecten met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast spreiden wij transacties over meer aanbieders en vereisen wij in sommige gevallen onderpand.

Liquiditeitsrisico: het risico dat een positie niet tijdig tegen een redelijke prijs kan worden verkocht. Het bestuur probeert zo te beleggen dat de portefeuille aan de liquiditeitsbehoefte kan voldoen. Daarom is bijvoorbeeld een groot deel van de portefeuille belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten zoals een effectenbeurs. De handel op niet-gereguleerde markten wordt tot een prudent niveau beperkt.

Valutarisico: het risico dat wisselkoersschommelingen de waarde van een belegging beïnvloeden. Dit risico is voor de DB-kring beperkt. Het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille is namelijk belegd in waarden die zijn genoteerd in euro's.

Concentratierisico: Door gebrekkige spreiding kan concentratierisico ontstaan waarbij verliezen optreden doordat een te grote gevoeligheid bestaat naar één regio, sector of marktpartij. Het concentratierisico wordt beheerst gealloceerd door een portefeuille naar voldoende beleggingscategorieën, risicocategorieën en stijlen te spreiden in de ALM en portefeuilleconstructie studie. Daarnaast zijn waarschuwingslimieten gedefinieerd voor landen en sectoren.

Actief risico: Met actief risico wordt bedoeld de mate waarin de daadwerkelijke performance afwijkt van de performance van de strategische benchmark van een portefeuille. Dit risico wordt gemitigeerd door restricties in beleggingsrichtlijnen en mandaatrichtlijnen en door middel van limieten op de tracking error bij actieve mandaten.

Operationele risico's: het pensioenfonds beheerst operationele risico's zoveel mogelijk door eisen te stellen aan zijn dienstverleners. Daarbij kan worden gedacht aan regels voor procuratie, functiescheiding, Chinese muren, enzovoort.

Het pensioenfonds belegt in de DB-kring alleen in derivaten voor zover deze bijdragen tot een vermindering van het beleggingsrisico of als zij een doeltreffend portefeuillebeheer vergemakkelijken.

5. Verantwoord beleggen

Centraal Beheer APF hecht groot belang aan maatschappelijk verantwoord beleggen. Wij zijn er van overtuigd dat maatschappelijk verantwoord beleggen loont. Daarom:

- Zijn zowel het risico-rendementsperspectief als het maatschappelijk perspectief belangrijke drijfveren voor ons MVB-beleid.
- Vinden wij dat voor MVB uitgebreide aandacht passend is en dat MVB regelmatig op de agenda moet staan.
- Integreren wij maatschappelijk verantwoord beleggen in onze portefeuilles omdat wij overtuigd zijn dat beleggingen in duurzame beleggingen hand in hand gaan met het behalen van gestelde rendementsdoelstellingen. Wij zijn overtuigd dat het integreren van ESG factoren in het beleggingsproces leidt tot een zelfde of betere rendement/risicoverhouding.
- Houden wij de ontwikkelingen op het gebied van MVB nauwlettend in de gaten en nemen wij waar het passend is binnen de ambitie van Centraal Beheer APF nieuwe ontwikkelingen mee en passen deze toe in ons beleggingsbeleid.

We gebruiken drie belangrijke internationaal geaccepteerde raamwerken voor het MVB-beleid, namelijk: het Global Compact van de Verenigde Naties (UN Global Compact), de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO-richtlijnen) en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights (UN Guiding Principles).

Met de volgende 5 MVB-instrumenten geeft het Centraal Beheer APF invulling aan haar MVB-beleid:

1. Screening en uitsluiten van ondernemingen en landen
2. Het voeren van een dialoog met ondernemingen (engagement)
3. Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen (proxy voting)
4. Integratie van duurzaamheidsinformatie in beleggingsprocessen (ESG integratie)
5. Impactbeleggen

Toepassing MVB-instrumenten

Centraal Beheer APF belegt via beleggingsfondsen die worden beheerd door diverse vermogensbeheerders. Daardoor is het niet mogelijk om het eigen MVB-beleid een op een toe te passen. Echter, het verantwoord beleggingsbeleid van de vermogensbeheerders komt in grote mate overeen met het beleid van Centraal Beheer APF. Centraal Beheer APF evalueert jaarlijks in hoeverre het MVB-beleid van de vermogensbeheerders en beleggingsfondsen overeenkomt met de uitgangspunten van Centraal Beheer APF. Mochten hier grote verschillen ontstaan, dan gaat Centraal Beheer APF de dialoog aan met de beheerders van de beleggingsfondsen. Vervolgens zal ofwel de gap worden geaccepteerd, ofwel een opdracht worden gegeven om een ander fonds te selecteren dat beter past.

Screenen en uitsluiten

Om goed inzicht te krijgen of ondernemingen zich houden aan internationale normen zoals verwoord in het UN Global Compact, de OESO-richtlijnen en de UN Guiding Principles, worden ondernemingen in de beleggingsfondsen regelmatig door de vermogensbeheerders gescreend. Hierbij wordt gekeken naar de impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of milieu. Daarbij wordt gekeken naar de ernst, schaal en onomkeerbaarheid van de schending. Tevens wordt de mate van waarschijnlijkheid meegewogen. Naar aanleiding van de bevindingen nemen de vermogensbeheerders zo nodig actie om de negatieve impact van het gedrag te voorkomen en/of te mitigeren en herstel en/of verhaal mogelijk te maken. Zo kan worden overgegaan tot het starten van een dialoog met een onderneming (engagement), stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en/of tot het uitsluiten van de onderneming, indien de dialoog niet tot het gewenste resultaat heeft geleid. De Screening wordt door de vermogensbeheerders op een uniforme wijze over de aandelen en credits beleggingsfondsen uitgevoerd. Wanneer er aanleiding is om ondernemingen uit te sluiten, dan geldt dit voor alle aandelen- en vastrentende waarde beleggingsfondsen waarin deze ondernemingen voorkomen. De volgende ondernemingen en landen worden uitgesloten van het beleggingsuniversum:

- ondernemingen die maatschappelijk controversieel zijn. Hieronder vallen ondernemingen die betrokken zijn bij productie of distributie van controversiële wapens en ondernemingen die betrokken zijn bij productie van tabak;
- ondernemingen die structureel internationale normen op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti corruptie schenden;
- ondernemingen die zeer slecht scoren op het gebied van goed bestuur;
- ondernemingen die meer dan 5% van hun omzet genereren uit steenkool, teerzandolie, arctische olie, schaliegas of schalieolie;
- staatsbedrijven van landen die uitgesloten zijn. Dit betreft ondernemingen waarin de uitgesloten staat een belang heeft van 50% of meer.
- staatsobligaties van landen die bij onze screening naar voren komen als:
  - Schender non-proliferatieverdrag
  - Systematische schending mensenrechten burgers
  - Hoge mate van corruptie.

Landenuitsluitingen

In het samenstellen van de landenuitsluitingslijst wordt de Sanctiewet van 1977 (EU/VN sancties) als uitgangspunt genomen. Daarnaast worden internationale indices, zoals de Freedom in the World 6 index, de ITUC Global Rights index en de Corruption Perception Index meegenomen in de beoordeling.

Engagement

Centraal Beheer APF belegt in beleggingsfondsen. Net als Centraal Beheer APF vinden de vermogensbeheerders van deze fondsen het belangrijk om in gesprek te gaan met ondernemingen waarin zij beleggen. Daarmee willen de vermogensbeheerders, mede namens Centraal Beheer APF, lange termijn waarde creatie bevorderen bij deze ondernemingen. De vermogensbeheerders besteden daarom aandacht aan de strategie, duurzaamheid en corporate governance van ondernemingen bij de ondernemingen waarin zij beleggen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen twee soorten engagement: Normatieve engagement en Thematisch engagement.

Normatieve engagement

Op basis van bovengenoemde screening of ondernemingen zich houden aan internationale normen op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu of anti-corruptie kunnen de vermogensbeheerders overgaan tot het starten van een dialoog met de onderneming. Dit noemen we normatieve engagement. In de dialoog worden ondernemingen gevraagd de schending op te heffen en maatregelen te nemen om toekomstige schendingen te voorkomen.

Thematische engagement

Met deze vorm van dialoog gaan de vermogensbeheerders namens de beleggingsfondsen waarin Centraal Beheer APF belegt, het gesprek aan met specifieke ondernemingen die zowel financieel als maatschappelijk hun prestaties op bepaalde thema's kunnen verbeteren. Binnen het engagementprogramma, op het niveau van individuele thema's, stellen wij doelen op. Wij hechten er belang aan om onze doelstellingen daar waar mogelijk en relevant te koppelen aan de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties.

Stemmen

Er wordt door de vermogensbeheerders actief gebruik gemaakt van het stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen. Door gebruik te maken van stemrechten wordt lange termijn waardecreatie bevorderd bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

ESG-integratie

Bij de selectie van vermogensbeheerders en beleggingsfondsen worden ESG-criteria meegenomen. Daarbij kan worden gedacht aan ondertekening door de vermogensbeheerder van de Principles for Responsible Investment (PRI).

Daarnaast wordt beoordeeld wat het ESG-kennisniveau is van de vermogensbeheerder en welke processen zij hanteren voor ESG-integratie. In lijn met het IMVB convenant wordt gekeken of vermogensbeheerders conform de UN Guiding Principles en OESO richtlijnen handelen om ESG-risico's te identificeren, te prioriteren en te adresseren en om lange termijn waardecreatie te bevorderen.

Impactbeleggen

In 2024 breidde Centraal Beheer APF haar MVB beleid uit met impactbeleid. Als pensioenfonds heeft Centraal Beheer APF een belangrijke maatschappelijke rol. Primair door onze deelnemers te voorzien van een goed pensioen. Daarnaast vinden wij (en onze deelnemers) het belangrijk om ook via de beleggingen een positieve maatschappelijke bijdrage te leveren. Hierbij zoeken we aansluiting bij onze focusthema's: Klimaat en Gezondheid. Dit doen we door middel van impactbeleggingen. Gezien de risico's m.b.t. green washing hanteren we een strikte definitie en randvoorwaarden voor het selecteren en beoordelen van impactbeleggingen. Deze hebben we opgenomen in ons MVB-beleid. Vanaf 2025 willen we geleidelijk bouwen aan een impactportefeuille. In eerste instantie via greenbonds en vastgoed. De doelstelling is om in 2030 minimaal 5% impactbeleggingen in portefeuille te hebben. Het streven is 10%, afhankelijk van de beleggingsmogelijkheden.

Klimaat

Klimaat is een belangrijk thema voor Centraal Beheer APF en haar achterban. In de ontwikkeling en de implementatie van het klimaatbeleid zijn de onderstaande klimaatovertuigingen leidend. Klimaatovertuigingen:

1. Centraal Beheer APF vindt klimaatverandering een belangrijk thema en verwacht dat klimaatverandering invloed kan hebben op de risico-redendement verhouding van de beleggingsportefeuille. Het pensioenfonds heeft een weloverwogen klimaatstrategie.
2. Klimaatrisico is één van de risico's waar Centraal Beheer APF rekening mee houdt bij het maken van beleggingskeuzes. Klimaatverandering is materieel.
3. Centraal Beheer APF ziet beleggingsmogelijkheden in relatie tot de energietransitie en wil, ten minste binnen de beleggingscategorieën die zijn opgenomen in de portefeuilles van Centraal Beheer APF, bijdragen aan de realisatie van de energietransitie.
4. Centraal Beheer APF onderschrijft de doelstellingen van het Akkoord van Parijs. Wij zien het reduceren van de CO₂-voetafdruk van onze beleggingsportefeuille als een belangrijk instrument om een bijdrage te leveren aan het behalen van deze doelstellingen.
5. Centraal Beheer APF is van mening dat het effect van 'stranded assets' op de korte tot middellange termijn een gering risico vormt voor Centraal beheer APF.

Wij verwachten dat transitierisico's op de korte tot middellange termijn de meeste potentiële impact op de beleggingsportefeuille hebben. Bij een (verwachte) stijging van de CO₂-prijs zullen ondernemingen met een significante CO₂-voetafdruk meer kosten moeten maken. Dit heeft naar verwachting een negatief effect op de waardering van ondernemingen. Het is daarom van belang om de blootstelling naar bedrijven met een hoge CO₂-uitstoot te reduceren. Om de CO₂-uitstoot van de portefeuille te reduceren en daarmee transitierisico's te mitigeren, hebben we een aantal CO₂-reductiedoelstellingen vastgesteld.

De uiteindelijke doelstelling is om in 2050 CO2 neutraal te zijn voor een deel van de beleggingsportefeuille. Hierbij wordt de Climate Transition Benchmark als concrete referentie-index gebruikt. Dit betekent een reductie van 30% CO2 uitstoot ten opzichte van de generieke benchmark per ultimo 2020 voor aandelen wereld, aandelen opkomende markten en high yield uiterlijk 31/12/2022. En vervolgens een jaarlijkse reductie van CO2 uitstoot van 7%. Naast de klimaat gerelateerde doelstellingen, waarbij de focus op vooral Environment ligt, streeft Centraal Beheer APF ook naar een hogere score dan de generieke benchmark op Social en Governance aspecten. Instrumenten